

Załącznik do uchwały Nr X/58/2011
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 22 września 2011 r.

**POWIATOWY PROGRAMU DZIAŁAŃ NA
RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2011 – 2014 W POWIECIE
KOLBUSZOWSKIM**

I. WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej. Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem delegacji zawartej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.), w art. 35 a ust. 1, który stanowi, że „do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią województwa powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- 1 – rehabilitacji społecznej,
- 2 – rehabilitacji zawodowej,
- 3 – przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

W celu realizacji zadań wynikających z w/w ustawy opracowany został program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2011 – 2014, który jest kontynuacją programu realizowanego w latach 2007 – 2010. Program jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2015.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: "Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi". Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając: "Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie."

Dla potrzeb Powiatowego Programu przyjmujemy obie podane definicje, stosując określenia z ustaw do realizacji zadań z nich wynikających.

Przedstawiony poniżej program działań samorządu powiatowego precyzuje zadania w poszczególnych obszarach działań na rzecz osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem doświadczeń oraz zadań zrealizowanych w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 - 2010 Wskazują one, że w najbliższym czasie należy kontynuować podjęte wcześniej działania, jednocześnie zwracając uwagę na potrzeby zgłaszane przez środowisko osób niepełnosprawnych.

Dokument został opracowany we współpracy z wszystkimi samorządami gminnymi z terenu powiatu kolbuszowskiego, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, jednostkami organizacyjnymi powiatu zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych tj.: Powiatowym Urzędem Pracy w Kolbuszowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Kolbuszowej, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej, Starostwem Powiatowym w Kolbuszowej, SP ZOZ w Kolbuszowej. Został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

II SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM – STAN AKTUALNY

Na podstawie informacji uzyskanych z poszczególnych gmin stwierdza się, że powiat kolbuszowski, na który składa się 6 gmin (Kolbuszowa, Cmolas, Dzikowiec, Majdan Królewski, Niwiska, Raniszów), liczy 63 237 mieszkańców.

W powiecie kolbuszowskim według wyników Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. było 8 260 osób niepełnosprawnych, tj. 13,4% ogółu ludności powiatu. W porównaniu z innymi powiatami jest to jeden z wyższych wskaźników w województwie.

Większość osób niepełnosprawnych to mieszkańcy wsi – 7260, tj. 87,9%. Natomiast w mieście niepełnosprawni stanowią 1000 osób, tj. 12,1%. Jest to wskaźnik porównywalny ze wskaźnikiem rozmieszczenia ludności powiatu pomiędzy terenami miejskim i wiejskim.

Spośród niepełnosprawnych z całego powiatu 5,6 % stanowiły dzieci tj. 465, z czego większość – 383 pochodziła z terenów wiejskich.

Na dzień dzisiejszy powiat nie dysponuje pełną informacją o osobach niepełnosprawnych. Informacje te są z reguły rozproszone i jednocześnie mogą się wzajemnie pokrywać. Część osób jest zarejestrowanych w bazach danych ZUS lub KRUS, część pobiera świadczenia z ośrodków pomocy społecznej na podstawie orzeczeń powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności. Właściwość terytorialna oddziałów KRUS i ZUS nie pokrywa się z obszarem terytorialnym powiatu stąd też brak rzetelnych danych.

Jednakże z wyżej przytoczonych danych jasno wynika, że większość osób niepełnosprawnych z terenu powiatu zamieszkuje na obszarach wiejskich, a co za tym idzie, boryka się na co dzień z problemami dostępności do pracy, informacji, dóbr kultury, a także z barierami architektonicznymi i komunikacyjnymi oraz z barierą w mentalności społecznej.

Na dzień dzisiejszy dysponujemy głównie danymi **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej**.

Do kompetencji Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności należy wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności osobom, które nie ukończyły 16-tego roku życia, orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom, które ukończyły 16 lat dla celów pozarentowych, wydawanie orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystanie z nich oraz wydawanie legitymacji dla osoby niepełnosprawnej.

W 2010 r. do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej wpłynęło 1 836 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Z tego 288 dotyczyło osób poniżej 16 roku życia, a 1 548 wniosków osób powyżej 16 roku życia. Wydano 1809 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Z tego 294 dotyczyło dzieci, z których 241 zaliczono do osób niepełnosprawnych, a 50 nie zaliczono do osób niepełnosprawnych. 1515 wniosków dotyczyło osób powyżej 16 roku życia (do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczono 433 osoby, do umiarkowanego – 245 osób, do lekkiego stopnia niepełnosprawności – 155 osób, 45 osób nie zaliczono do żadnego stopnia niepełnosprawności lub odmówiono wydania orzeczenia ze względu na posiadanie aktualnego orzeczenia). Po raz pierwszy wydano orzeczenie o niepełnosprawności 833 osobom.

Według stanu na dzień 31.12.2010 r. w **Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej** zarejestrowanych było ogółem 160 osób niepełnosprawnych, w tym 65 kobiet. Z tej ogólnej liczby 21 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych, a 136 osób poprzednio pracowało. Większość zarejestrowanych (134 osoby) zamieszkuje na wsi, a 38 z nich posiada gospodarstwo rolne.

Jeżeli chodzi o strukturę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych według poszczególnych kryteriów na dzień 31.12.2010 r. przedstawiała się ona następująco:

Stopień niepełnosprawności:

znaczny - 13 osób
umiarkowany - 80
lekki - 95

Wykształcenie:

wyższe - 11 osób
policealne i średnie zawodowe - 32 osoby
średnie ogólnokształcące - 13 osób
zasadnicze zawodowe - 72 osoby
gimnazjalne - 4 osoby
podstawowe i nieukończone podstawowe - 66 osób

Powiatowy Urząd Pracy w 2010 r. zrealizował sześciomiesięczne staże dla 4 osób niepełnosprawnych, doradca zawodowy udzielił porad 27 osobom niepełnosprawnym.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego głównymi realizatorami „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2010 były: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej na bieżąco realizuje zadania związane z pomocą i wsparciem osób niepełnosprawnych, polegające między innymi na dofinansowaniu do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowaniu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, udziału osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych oraz bieżącej pracy socjalnej i poradnictwa prawnego na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2010r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło następującej pomocy osobom niepełnosprawnym z terenu powiatu kolbuszowskiego:

Na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wpłynęło 1 160 wniosków na kwotę 346 079,84 zł, Rozpatrzone pozytywnie 992 wnioski na kwotę 265 388,41 zł
168 wniosków na łączną kwotę 27 133,37 zł, nie zostało rozpatrzonych z powodu braku środków.

Przyznano: 56 aparatów słuchowych, 3 balkoniki, 3 gorsety, 19 materacy przeciwoleżynowych, 9 par obuwia ortopedycznego, 4 pionizatory, 8 protez, 2 trójnogi, 2 szkła do okularów, 11 wózków inwalidzkich, pozostałe to: pielucho majtki, worki i cewniki

Na sprzęt rehabilitacyjny wpłynęło 20 wniosków na łączną kwotę 24 531,40 zł
Zawarto 16 umów i wypłacono w sumie 20 522,59 zł

Przyznano: 8 łóżek rehabilitacyjnych, 3 rowery trójkołowe, 3 sprzęty do masażu, materac i kombinezon rehabilitacyjny

Na likwidację barier architektonicznych wpłynęło 39 wniosków na łączną kwotę 363 420,00 zł. Zawarto 19 umów i wypłacono w sumie 99 671,79 zł

Ponadto przyznano: 3 podnośniki wannowe, 16 przystosowanie łazienki, 19 wniosków nie rozpatrzono z powodu braku środków.

Na likwidację barier w komunikowaniu się wpłynęło 9 wniosków na łączną kwotę 20 148,00 zł. Zawarto 4 umowy i wypłacono w sumie 3 895,00 zł. Przyznano: komputery oraz specjalistyczne oprogramowanie do komputera

Na likwidację barier technicznych wpłynęło 9 wniosków na kwotę 10 807,00 zł. Zawarto 6 umów i wypłacono w sumie 5 033,19 zł. Przyznano: 3 pralki, krzesło toaletowo-prysznicowe, lupa elektryczna, aparat tlenowy.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej na bieżąco udzielało porad i informacji osobom niepełnosprawnym oraz współpracowało z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Między innymi z Ośrodkiem Informacji dla Osób Niepełnosprawnych. Radca prawny zatrudniony w ramach pracy Ośrodka udzielał porad bezpośrednio niepełnosprawnym klientom PCPR.

Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych w powiecie kolbuszowskim funkcjonuje od 2006 roku. W 2010 r. Ośrodek działał w ramach programu „Ośrodki Informacji dla Osób Niepełnosprawnych 2008”, na podstawie umowy zawartej w dniu 17 kwietnia 2010 w Rzeszowie pomiędzy Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z siedzibą w Warszawie a powiatem kolbuszowskim. Na działalność w 2010r. Fundusz przyznał dofinansowanie w wysokości 9 9138,68 zł. Celem strategicznym programu jest dostarczanie osobom niepełnosprawnym, opiekunom i pracodawcom - aktualnych, rzetelnych i kompleksowych informacji, służących wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w aktywizacji społecznej i zawodowej.

Ośrodki mają za zadanie informować adresatów programu w szczególności o:

- ulgach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych wynikających z obowiązujących źródeł prawa,
- możliwościach wsparcia finansowego i rzeczowego osób niepełnosprawnych wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w szczególności dotyczących:
 - a) przekwalifikowania i szkolenia osób niepełnosprawnych,
 - b) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - c) turnusów rehabilitacyjnych i organizatorów turnusów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
 - e) działalności gospodarczej podejmowanej lub prowadzonej przez osobę niepełnosprawną.

W ramach realizacji projektu osoby niepełnosprawne z powiatu kolbuszowskiego otrzymały informacje o przysługujących im ulgach, uprawnieniach oraz programach realizowanych przez Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, których adresatami są osoby niepełnosprawne. Realizując projekt „Ośrodki Informacji dla osób niepełnosprawnych” pracownicy Ośrodka docierali do nieaktywnych osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kolbuszowskiego.

Od dnia 1.01.2010 do 31.12.2010 roku pracownicy przyjęli w Ośrodku 3 457 klientów tj. osób niepełnosprawnych lub ich przedstawicieli udzielając im porad w tym:

- 1 171- porad telefonicznych
- 2 010 – porad osobistych
- 276 - konsultacji radcy prawnego

Przez cały okres działalności pracownicy prowadzili działalność promocyjno- informacyjną poprzez kolportaż materiałów informacyjnych. Również w ramach programu udzielane są porady prawne i konsultacje przez radcę prawnego dla osób niepełnosprawnych.

Działalność Ośrodka podnosi wiedzę społeczeństwa o możliwościach, ulgach i uprawnieniach Osób Niepełnosprawnych, przyczyniając się do rozwoju aktywizacji zawodowej i społecznej tych osób.

Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego w powiecie kolbuszowskim powstała w ramach programu „Ograniczanie Skutków Niepełnosprawności”, na podstawie porozumienia z dnia 20 maja 2005r. W okresie od 1 czerwca 2005r. do 31 grudnia 2009r. była współfinansowana ze środków PFRON w stosunku: 80% PFRON 20% powiat kolbuszowski.

Od 1 stycznia 2010 r. działalność Wypożyczalni jest w całości finansowana przez Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej. Zakres działań Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego w 2010 r. przedstawiono w tabeli poniżej.

Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z efektów zadania w roku poprzedzającym rok realizacji					
umowy, tj. w roku 2009	z orzeczeniem o niepełno sprawności	z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniem równoważnym			Razem:
		znaczny	umiarkowany	lekki	
dzieci i młodzież niepełnosprawna	34				34
dorośle osoby niepełnosprawne	x	305	97	19	421
Razem:	34	305	97	19	455
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z efektów zadania w 2010 roku					
	Orzeczenie o niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności			Raze m:
		znaczny	umiarkowany	lekki	
dzieci i młodzież niepełnosprawna	31	x	x	x	31
Dorośle osoby niepełnosprawne	x	262	89	18	
Razem osoby z orzeczeniem :	31	262	89	18	400
Osoby bez orzeczenia korzystających z efektów zadania w 2010 roku					
Dzieci					1
Dorośle					27
Razem osoby bez orzeczenie:					28
Razem osoby niepełnosprawne z orzeczeniem i bez orzeczeń					428

Inne dane Wnioskodawcy:	na koniec roku 2010
Razem liczba posiadanego sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych	611
W tym liczba posiadanego sprzętu rehabilitacyjnego	294
w tym wózki inwalidzkie	43
W tym liczba posiadanych urządzeń pomocniczych	317
Liczba BP*, którym udostępniono sprzęt rehabilitacyjny	317
w tym wózki inwalidzkie	66
Liczba BP*, którym udostępniono urządzenia pomocnicze	312

Dzieci i młodzież niepełnosprawna z terenu powiatu kolbuszowskiego realizują obowiązek szkolny w szkołach macierzystych lub szkołach z oddziałami specjalnymi. Od niedawna na terenie powiatu działa Szkoła Podstawowa Specjalna w Kolbuszowej Dolnej oraz Gimnazjum nr 1 w Kolbuszowej, które przyjmują dzieci z umiarkowanym i znacznym upośledzeniem.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kolbuszowej była jednym z realizatorów „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2010.” Rejon działania Poradni obejmuje wszystkie 6 gmin powiatu kolbuszowskiego, sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą w wieku od 0-19 roku życia - łącznie 19 115 osób. Poradnia ma pod opieką 93 placówki oświatowe; przedszkola, szkoły, świetlice itp. (w tym szkoła podstawowa specjalna i gimnazjum). Poradnia udziela pomocy dzieciom (od urodzenia) i młodzieży (do ukończenia edukacji) oraz ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom.

W ramach swojej działalności, w roku szkolnym 2009/2010 Poradnia przebadła w sumie 1 665 dzieci.

Poradnia na bieżąco realizuje zadania zawarte w Programie tj.

- orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi,
- orzekanie o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.

Ponadto rozszerzyła swoją działalność o wczesne wspomaganie. Działalność Poradni przedstawiono w tabelach poniżej.

Działalność diagnostyczna poradni

Liczba ba	Ogółem	dzieci w wieku do 3. roku życia	Dzieci w wieku Przedszkolnym	uczniowie szkół podstawowych	uczniowie gimnazjum	uczniowie szkół ponadgim.	młodzież nie ucząca się i niepracująca
	1	2	3	4	5	6	7
Psychologicznych	1 059	20	137	93	326	472	4
Pedagogicznych	1 072	18	141	348	485	78	2
Logopedycznych	291	12	86	168	17	7	1
Lekarskich	148	0	11	82	35	20	0

Na terenie powiatu kolbuszowskiego funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej**. Zostały one utworzone 24 grudnia 2004r. na podstawie umowy nr1/2004 z dnia 9 listopada 2004r. Powstanie WTZ w Kolbuszowej współfinansowane zostało ze środków PFRON, powiatu kolbuszowskiego oraz Caritas Diecezji Rzeszowskiej. Organem prowadzącym jest Caritas Diecezji Rzeszowskiej. WTZ działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.) oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. 63 poz. 587).

Uczestnikami Warsztatów są osoby niepełnosprawne które dostały wskazania do terapii zajęciowej w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ. Liczba uczestników warsztatu: 30 osób z czego większość ze znacznym stopniem niepełnosprawności i kilka z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Pośród uczestników warsztatu są osoby z obniżeniem sprawności intelektualnej lub upośledzeniem umysłowym. Około 1/3 uczestników to osoby ze schorzeniami narządów ruchu.

Zgodnie z założeniami „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2010.” działające na terenie powiatu Warsztaty Terapii Zajęciowej rozpoczęły w 2010r. inwestycję związaną z rozbudową WTZ. W chwili obecnej w Warsztatach jest 30 miejsc, planuje się rozbudowę o kolejne 10 miejsc.

W Kolbuszowej funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a prowadzony przez gminę Kolbuszowa. Jest to placówka dziennego pobytu – zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku.

ŚDS przeznaczony jest dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi i z niepełnosprawnością intelektualną. Z usług świadczonych przez Ośrodek korzystają stale 44 osoby. Przyjęcie do ŚDS odbywa się za zgodą uczestnika na podstawie decyzji administracyjnej kierownika Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej, w oparciu o właściwą dokumentację:

- wywiad środowiskowy,
- zaświadczenie lekarskie
- zaświadczenie psychologiczne.

Pobyty w placówce jest częściowo odpłatny (zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej) i uzależniony od dochodu uczestnika. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość całkowitego zwolnienia z ponoszenia odpłatności. Zakres i poziom świadczonych form pomocy dostosowany jest do możliwości psychofizycznych uczestników, zajęcia prowadzone są indywidualnie i grupowo. Placówka zatrudnia kadrę specjalistów, głównie z wykształceniem wyższym, nadal podwyższającą swoje umiejętności zawodowe i wyróżniającą się szczególnymi predyspozycjami do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

Ponadto pracę z rodzinami osób niepełnosprawnych podejmują także poszczególne **ośrodki pomocy społecznej** z terenu powiatu.

Z danych uzyskanych z **Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej** wynika, że obecnie objętych pomocą społeczną przez Ośrodek jest 346 osób niepełnosprawnych w tym 52 dzieci. Osoby te wspierane są poprzez:

- pomoc finansową (zasiłki stałe, okresowe oraz celowe często z przeznaczeniem na zakup leków, dofinansowanie sprzętu ortopedycznego, rehabilitacji),
- pomoc rzeczową (żywność, opał, odzież),
- dożywianie dzieci w tym w szkołach i ośrodkach specjalnych,
- gorące posiłki dowożone do miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych,
- usługi opiekuńcze pomocy domowej,
- usługi specjalistyczne dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi,
- uczestnictwo w terapii w ŚDS w Kolbuszowej,
- pomoc w zatrudnieniu między innymi w zakładach pracy chronionej,
- poradnictwo specjalistyczne,
- praca socjalna,
- skierowanie do DPS,
- udział osób niepełnosprawnych w programach finansowanych ze środków unijnych i ministerialnych.

Powiat kolbuszowski zgodnie z założeniami „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2010.”, w związku z likwidacją barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej zrealizował w latach 2009 – 2010 kilka projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”.

w 2008 roku powiat składał 2 wnioski w ramach programu:

- „Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych”.

Celem był zakup samochodu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby Oddziału Dializoterapii i Nefrologii Samodzielnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kolbuszowej.

- „Likwidacja barier architektonicznych w budynku Dializoterapii i Nefrologii Samodzielnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kolbuszowej.”

Celem było zainstalowanie windy umożliwiającej osobom niepełnosprawnym poruszanie się pomiędzy kondygnacjami budynku.

W 2009 roku powiat kolbuszowski wystąpił z trzema wnioskami w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”:

- „Likwidacja barier architektonicznych w budynku szpitala powiatowego w Kolbuszowej”.

Celem tego projektu była wymiana wyeksploatowanej windy osobowej w budynku Szpitala Powiatowego w Kolbuszowej na nowy dźwig osobowy typu szpitalnego z napędem

hydraulicznym, umożliwiającym osobom niepełnosprawnym swobodne poruszanie się pomiędzy kondygnacjami oraz zwiększający bezpieczeństwo przeciwpożarowe budynku.

- „Łazienka dla niepełnosprawnych”

Celem projektu było przełamanie bariery architektonicznej w sanitariacie mieszczącym się w budynku Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Hucisku, gmina Niwiska, a tym samym ułatwienie codziennego życia uczniom niepełnosprawnym.

- „Zakup minibusu do przewozu osób niepełnosprawnych w gminie Majdan Królewski”

Celem projektu było zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych, rehabilitacyjnych i opieki zdrowotnej, poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do terapii zajęciowej oraz zapewnienie czynnego dostępu osób niepełnosprawnych do instytucji kultury, sportu i turystyki.

Ponadto w 2010r. powiat kolbuszowski wystąpił z dwoma wnioskami w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”:

- „Zakup dwóch samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych”

Celem projektu jest zakup dla Powiatu Kolbuszowskiego dwóch samochodów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, których większa niż dotychczas liczba korzysta z oddziału dializoterapii i nefrologii SP ZOZ w Kolbuszowej, w związku z rozszerzeniem wskazań do leczenia powtarzanymi hemodializami i zgodnie z zaleceniami wydanymi przez Krajowego Konsultanta ds. Dializoterapii i Nefrologii dotyczącymi objęcia wszystkich chorych na niewydolność nerek terapią nerkozastępczą.

- „Chcemy być bliżej świata – transport dla niepełnosprawnych”

Celem projektu jest zakup busa przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, co pozwoli gminie Cmolas na racjonalne zorganizowanie dowozu niepełnosprawnych dzieci do szkół a także innych osób niepełnosprawnych na zajęcia rehabilitacyjne na krytej pływalni w Cmolasie, która, jak dotąd była jedynym takim obiektem w powiecie kolbuszowskim.

Na rzecz osób niepełnosprawnych działają następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Cmolasie,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Kolbuszowej.

Działania osób niepełnosprawnych wspierane są również przez takie organizacje jak PCK czy grupy charytatywne działające przy poszczególnych parafiach. Odsetek osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu z roku na rok rośnie. Część z tych osób nie posiada żadnych środków utrzymania, jedynym źródłem dochodu są świadczenia wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej lub przez ZUS.

Osobom niepełnosprawnym mającym ograniczone możliwości poruszania się lub komunikowania się z otoczeniem udzielana jest pomoc w ramach pracy socjalnej.

Analizując dane statystyczne GUS, informacje uzyskane w toku współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz gminami, a także dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i Powiatowego Urzędu Pracy można wywnioskować, że naczelnym problemem w powiecie jest znacząca liczba osób niepełnosprawnych, z których więcej niż połowa zamieszkuje na wsi. Ponadto status

materialny większości osób niepełnosprawnych jest niski, a możliwości jego poprawy znikome ze względu na ogólnie niski poziom wykształcenia i brak zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Poza problemami materialnymi osoby niepełnosprawne napotykać na szereg barier fizycznych i mentalnych zarówno w bliskim otoczeniu jak i szerszym środowisku. Ich sytuacja jest zależna od wielu czynników, także od rodzaju i stopnia dysfunkcji. Za dominujące rodzaje niepełnosprawności należy uznać niepełnosprawność ruchową o podłożu ortopedycznym i neurologicznym oraz dysfunkcje narządów słuchu i wzroku.

Zauważalnymi tendencjami w zakresie sytuacji osób niepełnosprawnych są wzrost liczby osób niepełnosprawnych samotnych, lub samotnie zamieszkujących, głównie starszych, wymagających opieki instytucjonalnej, niewielki wzrost zainteresowania młodych osób niepełnosprawnych zdobywaniem wyższych poziomów wykształcenia w formach szkolnych lub poprzez samokształcenie, chęć nawiązywania kontaktów poprzez internet, wzrost świadomości rodziców dzieci niepełnosprawnych dotyczącej możliwości rehabilitacji i stały wzrost liczby osób korzystających z form wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej

III. GŁÓWNE CELE I ZAMIERZENIA PROGRAMU NA LATA 2011 - 2014

U podstaw projektowania programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych leży powszechne, uniwersalne uznanie, że:

- osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw.
- konieczne jest stworzenie takich lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Założenia programu:

Celem głównym programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu kolbuszowskiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym mieszkańcom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej oraz właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.
2. Zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier oraz kompensację niepełnosprawności niezbędnym sprzętem.
3. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie leczenia i rehabilitacji.

4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej.
5. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji

Program będzie realizowany poprzez wykonanie poszczególnych projektów, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów operacyjnych programu.

Projekty do realizacji:

Cel 1: Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej oraz właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji. Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny mieszkaniec powiatu postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zakłopotania. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie. Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych.

Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Cel 1.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Organizowanie wystaw i prac wykonanych przez osoby niepełnosprawne	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie powiatu	praca ciągła	gminy, organizacje pozarządowe
Organizowanie grup wsparcia środowiskowego oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych,	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie gmin, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	gminy, organizacje pozarządowe
Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat bądź organizacje pozarządowe - informacja + promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.	Powiat, Stowarzyszenia działające na terenie powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	powiat, organizacje pozarządowe
Nawiązywanie bliższej współpracy z organizacjami pozarządowymi, organizacjami administracji rządowej i samorządowej oraz zainteresowanie mediów sytuacją osób niepełnosprawnych w powiecie.	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	-
Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Stowarzyszenia działające na terenie powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Szkoła Specjalna w Kolbuszowej Dolnej	praca ciągła	EFS, powiat, gminy

Cel 2: Zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier oraz kompensację niepełnosprawności niezbędnym sprzętem.

Ważnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów i urządzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

W ramach Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej działa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych.

Wypożyczalnia świadczy swoje usługi na rzecz osób niepełnosprawnych które:

- utraciły sprawność organizmu, są w okresie diagnozowania, potrzebują sprzętu rehabilitacyjnego a jeszcze nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności,
- posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, których konieczność korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego potwierdził lekarz prowadzący.

Powiatowa wypożyczalnia realizuje swoje cele poprzez: nieodpłatne udostępnianie osobom niepełnosprawnym sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych w zależności od rodzajów niepełnosprawności z uwzględnieniem potrzeb w zakresie ich samodzielności i funkcjonalności oraz rehabilitacji.

Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi. Problemem jest nie tylko dostosowanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych, ale także często jeszcze bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej, problemy z transportem osób niepełnosprawnych, czy bariery w komunikowaniu się i korzystaniu z najnowszych zdobyczy techniki.

Na dostosowanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych składanych jest w PCPR rocznie około 30 wniosków. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja łazienek oraz umożliwienie samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż windy). Pomocą objęte są głównie osoby niepełnosprawne ruchowo. Powiat składa corocznie wnioski w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”, dotyczące likwidacji barier architektonicznych i transportowych na terenie powiatu.

Cel 2.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	FRON
Skoordynowanie działań zmierzających do pełnego zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, odpowiednio do rodzaju i stopnia niepełnosprawności	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	PFRON, gminy

Likwidacja barier w budynkach użyteczności publicznej: 1. przystosowanie Szkoły Podstawowej w Dzikowcu, Mechowcu i Kopciach oraz w Samorządowego Centrum Kultury i Biblioteki w Dzikowcu, 2. przygotowanie miejsc parkingowych przed budynkiem urzędu gminy, 3. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach SP ZOZ i podległych przychodniach poprzez ich przebudowę i odpowiednie przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz rozbudowę bazy. 4. likwidacja barier architektonicznych w budynku Urzędu Gminy i Ośrodka Zdrowia w Niwiskach, 5. likwidacja barier architektonicznych w budynkach gminy Cmolas oraz budowa podjazdu w Szkole Podstawowej w Ostrowach Tuszowskich	Gmina Dzikowiec	lata 2012-2014	PFRON, gminy, powiat
	Powiat i SP ZOZ		
	Gmina Niwiska		
	Gmina Cmolas	lata 2011-2014	
Likwidacja barier związanych z transportem osób niepełnosprawnych: 1. zakup samochodu przystosowanego do przewozu dzieci uczęszczających do Szkoły Specjalnej w Kolbuszowej, 2. Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby gmin 3. Zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby gminy Raniszów	Powiat kolbuszowski Gminy Gmina Raniszów	lata 2011-2014	powiat, gminy
Likwidacja barier w komunikowaniu się - umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z najnowszych zdobyczy techniki w zakresie komunikacji i porozumiewania się oraz dostępu do internetu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społ. Stowarzyszenie NIL, inne organizacje i stowarzyszenia	lata 2011-2014	EFS, gminy, organizacje pozarządowe

Cel 3: Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie leczenia i rehabilitacji

Pomoc społeczna jest fragmentem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa.

Obok zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną.

Cel 3.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Rozwój usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,	Ośrodki Pomocy Społecznej	praca ciągła	gminy, EFS
Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,	Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie gminy	praca ciągła	gminy, EFS, organizacje pozarządowe
Pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin – informacja i poradnictwo prawne -	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe	praca ciągła	powiat, PFRON, EFS, organizacje pozarządowe
Pomoc finansowa (zasiłki stałe, okresowe oraz celowe często z przeznaczeniem na zakup leków, dofinansowanie sprzętu ortopedycznego, rehabilitacji), pomoc rzeczowa (żywność, opał, odzież), dożywianie dzieci w tym w szkołach i ośrodkach specjalnych, gorące posiłki dowożone do miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych	Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie powiatu	praca ciągła	budżet państwa, gminy, organizacje pozarządowe
Udzielanie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, orzekanie o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, wczesne wspomaganie rozwoju.	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	budżet państwa, powiat
Umieszczenia w ZOL i DPS.	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	budżet państwa, gminy,

Cel 4: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym większego dostępu do rehabilitacji społecznej.

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- zajęciach ŚDS
- turnusach rehabilitacyjnych,
- zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych i sportowych oraz innych zespołach aktywności społecznej, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa. I tak warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej. Natomiast turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne do 16 roku życia.

Obecnie omówione powyżej działania realizowane są w powiecie głównie w oparciu o ośrodki PFRON poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz w mniejszym stopniu przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należy zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań.

Cel 4.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Rozwój usług opiekuńczych dla osób dotkniętych schorzeniami psychicznymi oraz osób starszych i samotnych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niwiskach, Polski Komitet Pomocy Społecznej - Kolbuszowa	praca ciągła	Gmina, organizacje pozarządowe, EFS
Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy	Gmina Raniszów i jej jednostki organizacyjne Gmina Majdan Królewski i jej jednostki organizacyjne	lata 2011-2012	gminy
Tworzenie i prowadzenie Klubów Seniora, Klubów środowiskowych dla niepełnosprawnych	zainteresowane osoby prywatne, gmina Niwiska	od momentu założenia	osoby prywatne, gminy
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON, EFS
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w Warsztatach terapii Zajęciowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	w ramach składanych wniosków	PFRON, powiat
Rozbudowa istniejących WTZ o dodatkowe miejsca	Caritas Diecezji Rzeszowskiej	2011-2012	Caritas Diecezji Rzeszowskiej, PFRON, powiat
Organizowanie grup wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	gmina, powiat, EFS
Zorganizowanie grup wolontariuszy, która będzie wspomagać rodziny wychowujące niepełnosprawne dzieci	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	lata 2012-2014	gmina, organizacje pozarządowe, EFS
Dofinansowanie uczestnictwa w Środowiskowym Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Kolbuszowej	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	praca ciągła	gmina
Wsparcie osób indywidualnych i organizacji tworzących lokalne kluby dla osób starszych	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	od momentu założenia	-

Prowadzenie szkoły podstawowej specjalnej publicznego gimnazjum specjalnego z siedzibą w Kolbuszowej Dolnej, finansowanie zajęć korekcyjnych wad postawy oraz z logopedii dla dzieci z przedszkoli Miasta i Gminy Kolbuszowa, , utworzenie oddziałów specjalnych i integracyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat.	Powiat i jego jednostki organizacyjne, gmina Kolbuszowa i jej jednostki organizacyjne.	praca ciągła	budżet państwa, gmina, powiat, EFS
--	--	--------------	------------------------------------

Cel 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne,
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy a w konsekwencji zatrudnienie,
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodowa powinna być realizowana poprzez:

poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz pomocy w podjęciu decyzji zawodowej. Służy to podjęciu konkretnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu oraz wyborowi drogi prowadzącej do kariery zawodowej. Zasadnym jest rozpoczęcie tego procesu najpóźniej w ostatniej klasie gimnazjum. Uczniowie bowiem, poza otrzymaniem kompleksowej informacji o możliwościach dalszego kształcenia (w tym także placówkach edukacji specjalnej i placówkach realizujących programy kształcenia integracyjnego) powinni posiadać możliwość korzystania z usług doradczych w zakresie wyboru zawodu zgodnie z posiadanymi predyspozycjami i zainteresowaniami, jednakże zawsze zgodnie z możliwościami psychofizycznymi oraz wymogami rynku pracy. Poradnictwo zawodowe to również działania realizowane na rzecz osób, które zakończyły systematyczne kształcenie zawodowe i pozostają w zatrudnieniu bądź okresowo nie mają pracy. Usługi doradcze dla tych osób są świadczone przez doradców zawodowych, głównie zatrudnionych w Powiatowych Urzędach Pracy. Bardzo istotnym jest umożliwienie tymże doradcom permanentnego podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa świadczonego na

rzecz klientów niepełnosprawnych. Jednocześnie osoby niepełnosprawne muszą mieć zapewnione warunki lokalowe (w tym zniwelowane bariery architektoniczne) odpowiadające realizacji zasad poufności i dostępności do usług doradczych.

doskonalenie i przekwalifikowanie zawodowe, które dotyczy osób dorosłych.

Celem szkoleń zawodowych jest przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy poprzez nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Istotny jest tutaj fakt zdobycia zarówno wiedzy teoretycznej jak też nabycie konkretnych umiejętności zawodowych.

zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych należy traktować jako jeden z najistotniejszych etapów rehabilitacji zawodowej. Dobór miejsca zatrudnienia koniecznie musi być dostosowany do stopnia uszkodzenia organizmu oraz przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy. Zatrudnienie może być realizowane zarówno w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku pracy jak też w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

wspieranie pozostawania w zatrudnieniu, co dotyczy szczególnie początkowego okresu zatrudnienia mającego na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej procesu adaptacji zawodowej oraz przystosowanie się do wykonywania zadań zawodowych i funkcjonowania w nowym środowisku pracy.

Cel 5.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Organizacja szkoleń zawodowych i przekwalifikujących dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	powiat, EFS, gminy, organizacje pozarządowe
Objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych, niepracujących formą warsztatową z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia,	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	powiat, EFS, gminy, organizacje pozarządowe
Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych,	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej,	praca ciągła	powiat, EFS
Udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.	Powiatowy Urząd Pracy	praca ciągła	PFRON,